

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය

ජාතික මෝස්තර මධ්‍යස්ථානයේ (“මධ්‍යස්ථානය”) 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ ප්රමාණාත්මක ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලට අදාළ තොරතුරු ද ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්වලින් සමන්විත 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ සහ 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර මධ්‍යස්ථානයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්ත්වගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, මධ්‍යස්ථානය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය මධ්‍යස්ථානය ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා මධ්‍යස්ථානයේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

මධ්‍යස්ථානයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, මධ්‍යස්ථානයේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 විගණන විෂය පථය

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සැමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසු බවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාත්මක මහඟුරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් මධ්‍යස්ථානයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාලත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ජර්නලයකට ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම් වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ මධ්‍යස්ථානයේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ මධ්‍යස්ථානයේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, මධ්‍යස්ථානය ක්‍රියා කර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 01 හි 53 ඡේදය ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වාර්තා කෙරෙන සියළුම සංඛ්‍යාත්මක තොරතුරු සඳහා පසුගිය වසරේ සංසන්දනාත්මක තොරතුරු හෙළිදරව් කළ යුතු වුවත් මධ්‍යස්ථානය විසින් හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශය සඳහා සංසන්දනාත්මක තොරතුරු හෙළිදරව් කර නොතිබුණි.	අතපසුවීමකින් දින සටහන් කිරීමේදී 2024.01.01 හා 2024.12.31 ලෙස ස්කන්ධය වෙනස් වීමේ ප්‍රකාශයේ සංසන්දනාත්මකව දක්වා ඇත. මෙය 2024.01.01 යන්න 2023.12.31 ලෙස නිවැරදි විය යුතුය.	ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව සියළුම සංඛ්‍යාත්මක තොරතුරු සඳහා පසුගිය වසරේ සංසන්දනාත්මක තොරතුරු හෙළිදරව් කළ යුතුය.
(ආ) පූර්ව වර්ෂ ගැලපුම් සඳහා රු.637,934 ක් වූ අඩු කිරීම් හා රු.160,797 ක් වූ එකතු කිරීම් ලෙස සමුච්චිත සංවිනයට රු.476,598 ක් ගැලපීම් කර තිබුණ ද ඊට අදාළව ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 03 හි 47 ඡේදය ප්‍රකාරව සංසන්දනාත්මක අගයන් නැවත ප්‍රකාශ කර නොතිබූ අතර ප්‍රමිතියේ 54 ඡේදය ප්‍රකාරව අවශ්‍ය හෙළිදරව් කිරීම් සිදුකර ද නොතිබුණි.	ඉදිරි වසරවල ගිණුම් සකස් කිරීමේදී නිවැරදි සංසන්දනාත්මක තොරතුරු හා හෙළිදරව් කිරීම් සිදු කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.	ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව සංසන්දනාත්මක අගයන් නැවත ප්‍රකාශ කළ යුතුය.
(ඇ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 09 හි 44 ඡේදය ප්‍රකාරව තොග ලියා හැරීමේ අගය සහ තොග සම්බන්ධ සියලුම අලාභයන් එම ලියා හැරීම හෝ අලාභය සිදුවන කාලපරිච්ඡේදයේ වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතු වුවද නිම භාණ්ඩවල	පිළිතුරු ලබා දී නොමැත.	ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව තොග සම්බන්ධ අලාභ, ඒවා සිදුවන කාලපරිච්ඡේදයේ වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතුය.

ඇතුළත් රු.198,792 ක් වූ භාවිතයට ගත නොහැකි තොග හා රු.195,481 ක් වූ යල්පැනගිය තොග (Obsolete Stock) වියදම් ලෙස හඳුනාගැනීම වෙනුවට තොගයෙන් අඩුකර දක්වා තිබුණි.

(ඇ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 07 හි 92(අ) සහ (ආ) ඡේදය ප්‍රකාරව, තාවකාලිකව අක්‍රියව ඇති පිරිවැය වටිනාකම රු.5,000,000 ක් වූ මෝටර් රථයක් හා සම්පූර්ණයෙන් ක්ෂය කරන ලද එහෙත් තවමත් භාවිතා කරන පිරිවැය රු.11,480,319 ක් වූ පරිගණක හා උපාංග අයිතම වල දළ ධාරණ අගය මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හෙළිදරව් කර නොතිබුණි.	පරිගණක හා උපාංග 2025 වසරේදී ප්‍රත්‍යාගණනය කිරීමටත් ඒ අනුව නිවැරදි අගයන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ඇතුළත් කිරීමට සැලසුම් කර ඇත.	ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව තාවකාලිකව අක්‍රියව ඇති හා සම්පූර්ණයෙන් ක්ෂය කළ වත්කම්වල ධාරණ අගය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කළ යුතුය.
(ඉ) සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ භාණ්ඩාගාරයෙන් ලද ප්‍රාග්ධන ප්‍රදාන රු.3,387,580 ක් ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 11 ප්‍රකාරව වර්ෂයේ හුවමාරු නොවන ගණුදෙනුවලින් ලද ආදායමක් ලෙස හඳුනා නොගෙන ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශය තුළ සමුච්චිත සංචිතයට එකතු කර දැක්වීම නිසා සමාලෝචිත වර්ෂයේ උත්තතාවය එම ප්‍රමාණයෙන් වැඩි වී තිබුණි. තවද රු.99,805,579 ක් වූ භාණ්ඩාගාර ප්‍රදාන හා රු.4,946,059 ක් වූ අමාත්‍යාංශ ප්‍රදාන හඳුනාගැනීමේ ප්‍රතිපත්තිය හෙළිදරව් කර නොතිබුණි.	2025 වර්ෂයේ සිට ප්‍රමිත අංක 11 අනුව කටයුතු කරනු ලැබේ.	ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව සියළුම ප්‍රදාන ආදායම් ලෙස හඳුනාගත යුතුය.
(ඊ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 14 හි 34 ඡේදය ප්‍රකාරව ප්‍රධාන කළමනාකරණ පාර්ශව වෙත ගෙවන ලද පාරිශ්‍රමික හා අනෙකුත් ගෙවීම් පිළිබඳ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කළයුතු වුවත් මධ්‍යස්ථානයේ ප්‍රධාන කළමනාකරණ කාර්ය මණ්ඩලයේ එම තොරතුරු හෙළිදරව් කර නොතිබුණි. ප්‍රමිතියේ 27 ඡේදය ප්‍රකාරව සම්බන්ධිත පාර්ශව සමඟ සිදු වූ ගණුදෙනු හෝ එවැනි ගණුදෙනු සිදු නොවුණු බවට මූල්‍ය ප්‍රකාශන මගින් හෙළිදරව් කර ද නොතිබුණි.	ආයතනයේ සභාපති වෙත ගෙවනු ලබන දීමනා සහ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය වෙත කරනු ලබන ගෙවීම් ඇතුළත් කර ඇත. මධ්‍යස්ථානයේ අධ්‍යක්ෂ මන්ඩලයේ තොරතුරු සහ ප්‍රධාන කළමනාකරණ කාර්ය මණ්ඩලයේ තොරතුරු පාලන වාර්තාවෙහි ඇතුළත් කර ඇත.	ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව සම්බන්ධිත පාර්ශව සමඟ සිදුවූ ගණුදෙනු මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වෙත වෙතම හෙළිදරව් කළ යුතුය.

1.6 නීති, රීති රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම.

	නීතිරීති /රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ)	2017 අංක 24 දරන දේශීය ආදායම් බදු පනතේ 2(1) හා 102 වගන්තිය	ආදායම් බදු සඳහා ලියාපදිංචි වීමට හෝ බදු නිදහස් කර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.	මහා භාණ්ඩාගාරයෙන් ප්‍රතිපාදන මත ක්‍රියාත්මක වන ආයතනයක් බව 2014 පෙබරවාරි 18 දිනැතිව දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව වෙත දන්වා ඇත.	දේශීය ආදායම් පනත ප්‍රකාරව බදු සඳහා ලියාපදිංචි වීමට හෝ බදු නිදහස් කර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ)	2021 නොවැම්බර් 16 දිනැති අංක 01/2021 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර වක්‍රලේඛය මගින් හඳුන්වාදෙන ලද රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් සඳහා වන මෙහෙයුම් අත්පොතෙහි 6.6 ඡේදය	2024 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන දින 122 ක් ප්‍රමාද වී 2025 ජුනි 30 දින ඉදිරිපත් කර තිබූ අතර මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමඟ කෙටුම්පත් වාර්ෂික වාර්තාව ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.	සිදු වූ අඩුපාඩු මහභරවාගෙන 2025 වසරේදී නියමිත දිනට මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබා දීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.	වක්‍රලේඛය ප්‍රකාරව නියමිත දිනට මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.14,158,176 ක ඌනතාවයක් වූ අතර ඊට අනුරූප ඉකුත් වර්ෂයේ ඌනතාවය රු.11,739,450 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.2,418,726 ක පිරිහීමක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම පිරිහීමට සංවර්ධන වියදම් රු.8,982,463 කින් අඩුවීමට සාපේක්ෂව පෞද්ගලික පඩිනඩි රු.5,226,566 කින් හා පාරිතෝෂිත රු.5,773,976 කින් වැඩිවීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

	විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ)	2021 වර්ෂයේ දී ප්‍රධාන කාර්යාලයේ CCTV කැමරා පද්ධතිය සවිකිරීමේදී හා ගොඩනැගිල්ල ඉදිකිරීමේදී කොන්ත්‍රාත්කරුගෙන් රඳවාගත් රු.1,886,005 ක මුදලක් පැවතිය ද 2022 ජනවාරි මාසයේ දී අක්‍රිය වූ CCTV කැමරා පද්ධතිය යථාතත්වයට පත්කිරීමට	CCTV පද්ධතිය අළුත්වැඩියා කිරීම සඳහා කොන්ත්‍රාත්කරුවෙක් තෝරා ගෙන ඇති අතර ගිවිසුම් අත්සන් කිරීමට නියමිතය.	CCTV පද්ධතිය කඩිනමින් අළුත්වැඩියා කළ යුතු අතර වගකීම් කාලය තුළදී පද්ධතිය අක්‍රිය වී ඇත්නම් රඳවාගත් මුදලින් අළුත්වැඩියා කළ යුතුය.

සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විටත් කටයුතු කර නොතිබුණි.

- (ආ) බතික් අත්යන්ත්‍ර රෙදි හා දේශීය ඇඟළුම් නිෂ්පාදන රාජ්‍ය අමාත්‍යාංශය මගින් 2020 නොවැම්බර් 21 දින නව සාරි නිර්මාණ 100 ක් සඳහා මෝස්තර නිර්මාණය හා නිෂ්පාදනය සඳහා රු.3,000,000 ක ප්‍රතිපාදන මධ්‍යස්ථානය වෙත වෙන්කර දී තිබූ අතර මෙම සාරි නිෂ්පාදනය සඵසල හරහා අලෙවි කිරීමට එකඟ වී තිබුණි. එහෙත් ව්‍යාපෘතිය මේ වන විට නවතා දමා ඇති අතර වෙන්කළ ප්‍රතිපාදන මුදලින් රු.1,072,748 ක් 2021 වර්ෂයේ සිට සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානය දක්වාම ප්‍රයෝජනයට ගැනීමකින් තොරව ජංගම වගකීම් යටතේ ඉදිරියට ගෙන එමින් පැවතුණි.
- ව්‍යාපෘතියේ අපේක්ෂිත ඉලක්කය කාර්යය අවසන් කර ලගාකර ඇති බැවින් ව්‍යාපෘතිය ඇත්නම් ඉතිරි මුදල් සඳහා ලැබී ඇති ප්‍රතිපාදනයෙහි කඩිනමින් පියවිය යුතුය.
- සිදුකළ යුතු ආකාරය පිළිබඳ අමාත්‍යාංශය වෙතින් උපදෙස් ඉල්ලා ඇත.

3.2 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහන යටතේ ශිල්පීන් ප්‍රවර්ධනය සඳහා ලද මුදලින් රු.2,312,228 ක් අරමුණු ඉටු කිරීමකින් තොරව 2015 වර්ෂයේ සිට මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ජංගම වගකීම් යටතේ දක්වා තිබුණි.	ආයතනයට ආයෝජනයක් ලෙස යෙදවිය හැකි සංවර්ධන කාර්යයක් ලෙස මෙම මුදල් යෙදවීමට 2025 ජුනි 28 දිනැති අංක NDC/2025/BM-4/BP/38 දරන අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල පත්‍රිකාවට අනුමැතිය දී ඇත. ඒ අනුව කටයුතු කරනු ලැබේ.	එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානයෙන් ලද මෙම මුදල අපේක්ෂිත කාර්යය සඳහා කඩිනමින් යෙදවිය යුතුය.
(ආ) 2023 ජුනි 16 දින වාහනයකට සිදු වූ අනතුරක් සම්බන්ධයෙන් හිටපු සභාපති විසින් අදාළ බාහිර පාර්ශවයට එරෙහිව පෞද්ගලිකව නඩු පවරා තිබූ අතර ඒ වෙනුවෙන් දරන ලද රු.150,000 ක නීතිඥ වියදම් මධ්‍යස්ථානයේ වියදමක් ලෙස ගිණුම්ගත කර තිබුණි. උක්ත වාහනය 2024 ඔක්තෝබර් 01 දින නැවත අනතුරකට ලක්ව තිබුණ ද 2025 ජූලි 15 විගණිත දින වන විටත් එය යථා තත්ත්වයට පත්කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.	1982 අංක 35 දරන ජාතික ශිල්ප සභාව සහ අනුබද්ධ ආයතන පනත අනුව මෙම මධ්‍යස්ථානයේ කළමනාකාරිත්වය පිළිබඳ බලතල පැවරී ඇති අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් 2024 ජුනි 14 දිනැතිව අංක NDC/2024/BM/03/BP21 දරන අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය පත්‍රිකාව සඳහා දෙනු ලැබූ තීරණය මත අදාළ නීතිඥ ගාස්තු ප්‍රතිපූරණය කර ඇත. පළමුව Toyota ආයතනය වෙතින් මිල ගණන් ලබාගත්තද එම ආයතනයේ කොටස් නොමැති බැවින් ආනයනය කළ යුතු අතර ඒ සඳහා මාස තුනක	සභාපති විසින් පෞද්ගලිකව පවරන ලද නඩුව වෙනුවෙන් දරන වියදම් ආයතනය මගින් දරනු ලැබුවේ නම් සභාපතිගෙන් කඩිනමින් අය කර ගත යුතුය. වාහනය කඩිනමින් යථා තත්ත්වයට පත් කළ යුතුය.

කාලයක් ගතවන බවත් එතෙක් රථය
ටොයෝටා ආයතනයේ තබා ගැනීමට
නොහැකි බවත් දන්වා ඇත.

3.3 නිෂ්කාර්ය හෝ උන උපයෝජිත දේපල, පිරිසත හා උපකරණ

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2024 පෙබරවාරි 02 දින මිලදී ගෙන තිබූ රු.249,000 ක් වටිනා පන් හා කෙඳි තැලීම සඳහා අවශ්‍ය යන්ත්‍රයක් විගණිත දින වූ 2025 ජුනි 20 වන විටත් ප්‍රධාන කාර්යාලයේ වැඩහලෙහි නිෂ්කාර්යව පැවතුණි.	පන් හා කෙඳි තැලීමේ යන්ත්‍රය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය හා සම්බන්ධවී සමීක්‍ෂය වෙත භාරදීමට අවශ්‍ය කටයුතු සිදුකරමින් පවතී.	යන්ත්‍රය අවශ්‍ය පාර්ශවයන් වෙත භාරදී නිසි ලෙස පොත්පත්වලින් ඉවත් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) මධ්‍යස්ථානය විසින් සමාලෝචිත වර්ෂයේදී රු.737,687 ක් වැය කර ජාතික ශිල්ප සභාවට අයත් වලව්වත්ත බතික් පුහුණු මධ්‍යස්ථානයේ අපජල පිරිපහදු කිරීමේ යන්ත්‍රයක් ඉදිකර තිබූ අතර විගණිත දින වූ 2025 ජූලි 15 වන විටත් එය කිසිදු භාවිතයකින් තොරව නිෂ්කාර්යව පැවතුණි.	ජාතික ශිල්ප සභාව යටතේ ක්‍රියාත්මක වන බතික් පුහුණු මධ්‍යස්ථානයක් වන බැවින් එම පුහුණු මධ්‍යස්ථානයේ පුහුණු වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක වීම මත යන්ත්‍රය භාවිතා කරනු ඇති බවත් එම ආයතනයේ ක්‍රියාත්මක වන පුහුණු වැඩසටහන් පිළිබඳ තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය සතු නොවන බවත් දන්වමි.	යන්ත්‍රය ඵලදායී කාර්යයකට යෙදවීමට ක්‍රමවේදයක් සකස් කළ යුතුය.
(ඇ) බතික් රෙදි සායම් කිරීම සඳහා ශාකසාර අපද්‍රව්‍ය මත පදනම් වූ කුඩු හා සාන්ද්‍රික ආකාරයේ ස්වභාවික සායම් වර්ග 05ක් සකස් කර ගැනීම සඳහා වූ පර්යේෂණ ව්‍යාපෘතිය මාස 06 කින් ඉටු කර ගැනීමට මධ්‍යස්ථානය විසින් ශ්‍රී ලංකා නැනෝ තාක්ෂණ ආයතනය සමඟ 2024 පෙබරවාරි 28 දින ගිවිසුම් ගත වී 2025 අප්‍රේල් 30 දින වන විට රු.2,328,804 ක් වැයකර තිබුණ ද කාර්යය නිමකර භාරදී නොතිබීම හේතුවෙන් ව්‍යාපෘතියෙන් අපේක්ෂිත අරමුණු ඉටුවී නොතිබුණි.	මෙම ආයතනය සහ නැනෝ තාක්ෂණ ආයතනය ඵලදායී ගිවිසුමක් නොමැති බව දන්වමි.	2024 පෙබරවාරි 28 දිනැති ගිවිසුම පරිදි ව්‍යාපෘතියෙන් අපේක්ෂිත අරමුණු ඉටු කර ගැනීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.
(ඈ) 2023 වර්ෂයේ දී බතික් විලාසිතා දැක්ම වැඩසටහන සඳහා මිලදී ගත් රු.419,590 ක් වටිනා නිම් භාණ්ඩ අයිතම 93 ක් සමාලෝචිත වර්ෂය වන විටත් ගබඩාවේ නිෂ්කාර්යව ගොඩගසා පැවතුණි.	පිළිතුරු ලබා දී නොතිබුණි.	අදාළ නිම් භාණ්ඩ ඵලදායී කාර්යයක් සඳහා ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.

- (ඉ) 2024 වර්ෂයේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මට අනුව උණ බම්බු සඳහා අත්පොතක් නිර්මාණය කිරීම, ප්‍රකාශ කිරීම සහ දියත් කිරීමේ වැඩසටහන සඳහා රු.928,425 ක් වැයකර තිබුණු අතර ඉන් රු.581,700 ක් අත්පොත් 500 ක් මුද්‍රණය කිරීම සඳහා වැයකර තිබුණ ද අදාළ පොත් ප්‍රයෝජනයට නොගෙන ගබඩාවේ නිෂ්කාර්යව තබා තිබුණි.
- ස්වේච්ඡා සංවිධාන, රාජ්‍ය ආයතන හා සමාජ මාධ්‍ය මෙම ක්ෂේත්‍රය කෙරෙහි විශාල උනන්දුවක් දක්වන අතර එය රටේ දැව කර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රයටත් ස්වයං රැකියා ක්ෂේත්‍රයටත් විශේෂ උත්දීපනයක් වී ඇත. ඒ අනුව ලංකාවේ උණ නිර්මාණ ආශ්‍රිත පර්යේෂණාත්මක අධ්‍යයනයක් කරමින් සකස් කරන ලද මෙම පොත ක්ෂේත්‍රයට ප්‍රවේශ වන ජනතාවට මහඟු අත්වැලක් වී ඇත. විශ්වවිද්‍යාල පාසල් හා ප්‍රාදේශීය මහජන පුස්තකාල වෙත පිටපත් යොමු කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගෙන තිබේ.
- රජයේ මුදල් අරපිරිමැස්මෙන් ඵලදායී කාර්යයන් සඳහා යෙදවිය යුතුය. මෙම ක්ෂේත්‍රය කෙරෙහි උනන්දුවක් දක්වන පාර්ශව වෙත ලබාදීමට මුද්‍රණය සිදුකරන ලද්දේ නම් ගබඩාවේ නොතබා අදාළ පාර්ශව වෙත බෙදා හැරීමට කටයුතු කළ යුතුය.
- (ඊ) රු.819,976 ක වටිනාකමැති සිංහල හා ඉංග්‍රීසි මෝටිව් පොත් 100 ක් පැහැදිලි අරමුණකින් තොරව 2023 වර්ෂයේ මුද්‍රණය කර තිබූ අතර ඉන් රු.487,587 ක් වටිනා පොත් 53 ක් 2025 මැයි 31 වන විටත් මධ්‍යස්ථාන පරිශ්‍රයේ නිෂ්කාර්යව පැවතුණි.
- ලාංකීය සිංහල කලා සැරසිලි මූලිකාංග නිවැරදිව සමාජගත කිරීමේ අරමුණින් Motif පොත මුද්‍රණය කර ඇත. පොත එළිදැක්වීමේ උත්සවය තුළදී ආරාධිතයින් හා ශිල්පීන් හට මුද්‍රිත පිටපත් කිහිපයක් ලබා දුන් අතර ඉතිරි පිටපත් අවශ්‍යතාව මත අනාගත භාවිතාවන් සඳහා ආයතනයේ පුස්තකාලය හා ගබඩාව භාරයේ තබා ඇත. එම පිටපත් ශිල්පීන්ගේ හා පුස්තකාලවල අවශ්‍යතාව මත අවස්ථානුකූලව ලබා දෙනු ලැබේ.
- රජයේ මුදල් අරපිරිමැස්මෙන් ඵලදායී කාර්යයන් සඳහා යෙදවිය යුතුය. අවශ්‍යතාවය නිසි පරිදි හඳුනාගෙන මුදල් වැය කළ යුතු අතර මෙම පොත් කඩිනමින් අවශ්‍යතාවය මත බෙදා හැරිය යුතුය.

3.4 ව්‍යාපෘති හෝ ක්‍රියාකාරකම් ප්‍රමාදයන්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
බතික් නිෂ්පාදන ඉගැන්වීම හා එම කර්මාන්තයේ නියුතු ඒ ආශ්‍රිත වෙසෙන ශිල්පීන්ට පොදු පහසුකම් සැලසීම අරමුණු කර ගනිමින් 2021 දෙසැම්බර් 16 දින රු.2,991,720 ක් වැය කර පිරිපහදු පද්ධතියක් ස්ථාපනය කර තිබුණ ද විගණිත දින වූ 2025 ජූලි 15 වන විටත් අදාළ ටැංකියේ ධාරිතාවය වූ ලීටර් 3000 නොපිරීම හේතුවෙන් එම පිරිපහදු පද්ධතිය ප්‍රයෝජනයට ගත නොහැකිව තිබුණි.	2025 වසර තුළදී ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම හා ලැබෙන ඉල්ලීම මත බතික් පුහුණු වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කෙරෙන අතර පිරිපහදු පද්ධතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට ප්‍රමාණවත් අපජලය රැස් වූ විට පමණක් එය ක්‍රියාත්මක කිරීම සිදු කරනු ලැබේ.	මනා අවබෝධයකින් හා නිසි සැලසුමකින් යුතුව කාර්යයන් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු අතර මෙම පද්ධතිය ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට සුදුසු ක්‍රමවේදයක් ස්ථාපිත කළ යුතුය.